



## **Fred Janssen**

**Henk Lubberding**

Voor de tweede keer binnen een jaar heeft deze introductie voor de Nieuwsbrief een treurige aanleiding en moet ik aandacht besteden aan het overlijden van een actieve KNNV-er uit Zoetermeer. Op 31 maart overleed Fred Janssen, sinds 3 jaar onze penningmeester. Sinds ongeveer 10 jaar was Fred lid van onze plantenwerkgroep en had nog actief en zonder gezondheidsproblemen deelgenomen aan de Winterse plantenjacht op 3 januari (zie nieuwsbrief 12).

Toen ik hem enkele weken later bezocht had hij al geaccepteerd dat hij hoogstens nog enkele maanden te leven had.

Fred, dank voor je altijd vrolijke en optimistische bijdragen aan de plantenwerkgroep en de KNNV vergaderingen.

Wij wensen zijn vrouw en familie veel sterkte bij de verwerking van dit grote verlies.

## **Groene Cirkel Bijenlandschap**

**Henk Lubberding**

Op donderdag 29 april werd in Naturalis de startbijeenkomst gehouden voor een nieuwe activiteit van Groene Cirkels, het op de natuur gerichte samenwerkingsverband tussen Heineken, Alterra en de provincie Zuid Holland.



Honingbij (Fred Reeder)

De aftrap werd gegeven door mevrouw Laila Driessen-Jansen, burgemeester van Leiderdorp. Voor het vorige project, Bloemrijke Bermen, heeft de plantenwerkgroep nog geïnventariseerd. De doelstelling van het nieuwe project is om de leefomgeving voor bijen te verbeteren. Bijkomende verwachte voordelen van het project zijn een verhoging van de biodiversiteit en het vormen van een aantrekkelijker landschap. De voornaamste bedreigingen voor de 358 inheemse soorten bijen zijn: klimaatverandering, vervuiling, voedselgebrek, bestrijdingsmiddelen, en intensieve landbouw.

De eerste bijeninventarisatie (april 2015) in het Land van Wijk en Wouden leverde verrassende resultaten op. De hoogste soortenrijkdom werd gevonden in het Bentwoud en op het terrein van Heineken (beide 23 soorten). Het beleid van Heineken lijkt dus succesvol. Alle glad gemaaide gazons zijn de afgelopen jaren vervangen door bloemrijk landschap met daarin veel plasjes. Geïnteresseerden kunnen de activiteiten volgen op [www.groenecirkels.nl](http://www.groenecirkels.nl) en vrijwilligers die mee willen inventariseren kunnen terecht op [www.bestuivers.nl](http://www.bestuivers.nl)





## Uit het Zoetermeerse botanisch archief

Johan Vos

Op 8 juni 1997 kwam ik een merkwaardig gekleurde Morgenster tegen in Buytenwegh op een grazige groeiplek langs de hoofdtocht. Zoetermeer had de bermen langs de hoofdtocht net omgevormd tot bloemrijk hooiland en had ten behoeve van een kleurrijk beeld een mengsel van inheemse



Bastaard morgenster (Johan Vos 1997)

plantensoorten aan het graszaad toegevoegd. Een van die soorten was de Paarse morgenster (*Tragopogon porrifolius*). Deze soort is een van oorsprong zeldzame soort die kan voorkomen op vochtige, voedselrijke kleigrond in West Nederland en ook in Zoetermeer goed gedijen kan.

In Zoetermeer was de Gele morgenster (*Tragopogon pratensis* subsp. *pratensis*) toen een algemeen voorkomende verschijning in hooiland. Tegenwoordig kennen we ook de eveneens vaak uitgezaaide geelbloeiende Oosterse morgenster (*Tragopogon pratensis* subsp. *orientalis*) die inmiddels de Gele langzaam lijkt te gaan verdringen.

Na wat zoeken in de flora bleek dat er een bastaard morgenster (*Tragopogon porrifolius* x *pratensis*) bestaat die de naam *Tragopogon x mirabilis* draagt. De bastaard is intermediair tussen de beide ouders en variabel van bloemkleur.

De door mij aangetroffen plant had een oranjebruine kleur. Na deze éénmalige waarneming heb ik deze bastaard nooit meer aangetroffen.



Oosterse morgenster (Fred Reeder 2014)

## Tuinbericht 10 De Kaardebol

Henk Lubberding



Kleine kaardebol (Henk Lubberding)

Waarom staan er overal in en om Zoetermeer (zoals in het Buytenpark) wilde kaardebollen (*Dipsacus fullonum*) en willen ze maar niet echt aanslaan in onze tuin? Dit in tegenstelling tot de Kleine kaardebol (*Dipsacus pilosus*) die enorm woekert in onze tuin, maar in Nederland zeer beperkt voorkomt. Een interessante derde kaardebol in Europa is de Weverskaarde (*Dipsacus sativus*), waarvan de gedroogde hoofdjes vroeger gebruikt werden voor het "kaarden" (=het evenwijdig trekken van de wolvezels) van wol. De stengelbladen van de Wilde kaardebol zijn paarsgewijs tot een trechter vergroeid, waarin regenwater zich ophoopt;



Grote kaardebol (Henk Lubberding)

vandaar de naam dipsacus, wat dorstlesser of drinkbeker betekent. Of dit verzamelde regenwater ook enig nut voor de plant heeft heb ik niet kunnen achterhalen. Jammer dat op veel plaatsen de uitgebloeide stengels in het najaar worden gemaaid; er komen veel bijen, vlinders en zweefvliegen op af en zelfs puttertjes. In de nieuwste Heukels zijn de kaardebollen van hun eigen familie overgebracht naar de kamperfoeliefamilie (*Caprifoliaceae*)

## Sneeuwklorkjesfietstocht

Joke de Ridder

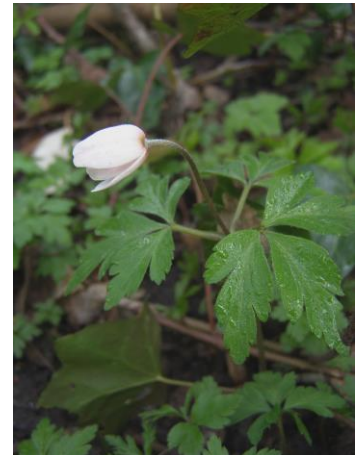
Op woensdag 11 maart jl. gingen Tilly, Wim en ik op de fiets naar voorjaarsbolletjes kijken in Zoetermeer. Vorig jaar was er voor het eerst een dergelijke fietstocht.

We gingen deze keer van start aan de Zegwaartsweg, hoek Bleiswijkseweg/Den Hoorn.



Wilde kievitsbloem (Tilly Kester)

Langs een dergelijke oude hooggelegen wetering verwachten we sneeuwklorkjes en krokussen die refereren aan overblijfselen van oude huizen en boerderijen die daar vroeger gestaan hebben. Helaas was het flink koud, maar dat hoort er wel een beetje bij als je op zoek gaat naar sneeuwklorkjes. We vonden er genoeg op verschillende plekken in de berm, en ook in de wijk Seghwaert in een paar stukjes groen. Ook krokussen waren present.



Bosanemoon (Tilly Kester)



Boerenkrokus (Tilly Kester)

Ondanks foto's van de Boerenkrokus die Johan ons gestuurd had, was het nog niet zo makkelijk om zeker te zijn of we met deze soort te maken hadden. Het ontbreken van zonnenschijn, waardoor de bloemen dicht bleven, hielp ook niet echt mee. Er zit wel veel variatie in krokussen! Ook andere voorjaarsbloeiërs vielen op. In een strook groen achter de huizen van Palenstein zagen we Gevlekt longkruid en het blad van Tuin/Boshyacinth. Ook troffen we Winterakonieten aan na een struintocht door het struikgewas. Ze zouden uit een tuin ontsnapt kunnen zijn maar we zagen ze niet in de aangrenzende tuinen. Een leuke vondst was een groep Bosanemonen (Anemone



memorosa) die we in dezelfde groenstrook aantreffen. Vervolgens gingen we ter hoogte van Seghwaert (Dadelgaarde) op zoek naar Wilde kievitsbloemen die Tilly wist te staan maar er was daar nog geen bloei te zien dus twijfelden we of we ze hadden gevonden\*. We dachten daar ten slotte boerenkrokussen ontdekt te hebben. Tilly heeft foto's gemaakt die het determineren mogelijk moeten maken.

Volgend jaar weer een ander stukje Zoetermeer?

\*Op zaterdag 18 april ontdekte Johan Vos en ik op de eerder bezochte groeiplek aan de Dadelgaarde zo'n 20 – 25 Wilde Kievitsbloemen in bloei waaronder een aantal wit bloeiende exemplaren.

### **De vossen in Nederland**

Fred Reeder

Op de avond van 15 maart 2015 werd er in het bedrijfsrestaurant van het stadhuis de jaarlijkse natuurlezing, georganiseerd door drie Zoetermeerse natuurverenigingen - KNNV, IVN en VWZ in samenwerking met de Gemeente Zoetermeer, gehouden door Jaap Mulder, bioloog en roofdierdeskundige.

In de aankondiging stond: *Er bestaan veel meningen maar ook veel misverstanden over de vos. Jaap Mulder heeft jarenlang wetenschappelijk onderzoek verricht aan vossen en weet als geen ander hoe het leven van de vos daadwerkelijk in elkaar zit. Vossen behoren ook tot de Zoetermeerse zoogdieren en spelen een belangrijke rol in de natuur. Daarbij komen conflicten voor met bewoners die pluimvee of andere kleine dieren buiten houden omdat de vos natuurlijk geen onderscheid maakt tussen een wilde prooi en een tam konijn. Ook om conflicten zoveel mogelijk te voorkomen heeft kenner Jaap Mulder veel tips in huis.*



Jonge vosjes in het Buytenpark (Simon Post)

Na afloop van de bijna 2 uur durende lezing, onderbroken door een korte pauze, konden de ruim 45 aanwezigen vaststellen dat al deze punten op interessante en boeiende wijze aan de orde waren geweest. Voor



Aandacht bij de aanwezigen (Fred Reeder)

de Zoetermeerse toehoorders werd duidelijk dat de gemelde grote hoeveelheid jonge vossen (soms wel 11 werd er gezegd) inderdaad zou kunnen voorkomen, hoewel 8 waarschijnlijker is. De grote hoeveelheid jonge vossen kan te wijten zijn aan het overvloedige muizenjaar 2014 waarbij de vossenmannetjes er soms een tweede bijwijfje (4 vosjes per worp) op na houden. Maar dat is doorgaans niet het geval, want in de "gewone" jaren komen er in onze gebieden slechts territoria van 1,5 tot 2 km<sup>2</sup> per vossenpaar voor. Er werd ook uitgebreid stilgestaan bij het terugdringen van het aantal vossen in Nederland om de "overlast" te beperken, maar dat blijkt een moeilijke zaak. Iedere vrijgekomen plek door het verdwijnen van een afgeschoten vos wordt binnen 24 uur opgevuld door een ronddwalende vos die op zoek is naar een territorium.



## De eerste keer in 2015

Henk Lubberding

Plantenwerkgroep - Inventarisatie za 4 april 2015 – Km-hok 30.58.42

Aanwezig: Lucas Breedveld, Anke de Bruyn, Lodewijk van Duuren, Tilly Kester, Henk Lubberding, Joke de Ridder en Johan Vos

Op zaterdag 4 april is het plantenwerkgroepseizoen weer begonnen met een inventarisatie in Oosterheem. Om tien uur zijn we met ons zessen (Anke, Henk, Johan, Joke, Lucas en Tilly) onder een druilregentje begonnen op de hoek Elba - Hebriden. Later sloot Lodewijk nog aan, maar wat nog belangrijker was: het werd ook droog en zonnig. Qua bloei zag het er allemaal erg voorjaarsachtig uit met bloeiende Zandhoornbloem, Vroegeling, Speenkruid, Blauwe druifjes en Oosterse sterhyacinth. Met 64 soorten aangestreept op de lijst, waarvan de meeste bloeiend, toch wel een aardige oogst. Daarnaast nog drie onzekerheden. Het meest spectaculair waren de 2 rozetten van orchideeën in het talud aan de Huygensstraat (zie foto), waarschijnlijk bijenorchissen (*Ophrys apifera*), een waterteunisbloem (*Ludwigia grandiflora*) in vegetatieve staat in het water aan de overkant van de Olaf Palmelaan en een blauw gekleurde anemoon (*Anemone apennina* of *blanda*).



Rozetten van de bijenorchis? (Henk Lubberding)

## Alleen op pad

Joke de Ridder

Het was al zo lang mooi weer dat ik er toch maar eens tijd voor gemaakt heb: in m'n eentje



Het dilemma van Joke  
Draad- of Grote ereprijs? (Fred Reeder)

inventariseren. 16 april, 's middags om half 3 ging ik op pad. Ik koos voor een gebied op loopafstand van mijn huis. Het Hoekstrapark ligt over 3 km-hokken verspreid, 1 hok leek me voorlopig genoeg.

Het eerste half uur had ik het druk, al die namen zoeken op de lijst, en ik had nog maar een heel klein stukje gelopen. Ik herkende een veldkers, daar bleken er twee van op de lijst te staan (Kleine veldkers en Bosveldkers). Dus daar moest de Flora even voor geraadpleegd worden. Gelukkig hebben we een Zoetermeerse streeplijst, anders had ik keus uit nog meer

veldkersen! En o jee, nu moest ik zelf beslissen of ik de Draadereprijs zag of de Grote ereprijs. Na enig getwijfel, je moet de vruchtjes hebben en die zag ik niet altijd, kon ik een uurtje later toch wel allebei de soorten aanstrepen. En een beetje trots streepte ik een echt gras: Grote vossenstaart stond al in bloei. Zo vroeg in het jaar viel het mij nog wel mee wat ik herkende. Planten waar nog



maar een klein stukje groen van te zien was liet ik maar voor een volgende keer staan. Hopelijk herken ik die als ze bloeien. Ik had 56 soorten op mijn lijst, meest algemene soorten. Maar ook een paar Dotterbloemen.

Een paar vraagtekensoorten heb ik zaterdag meegenomen naar de inventarisatieochtend. Ik denk dat ik nu beter onthoud waar ik op moet letten. Zelf strepen is echt aan te bevelen.

## **Een afgelegen hoekje in Zoetermeer, bedrijventerrein Lansinghage**

Fred Reeder

Plantenwerkgroep - Inventarisatie 18 april 2015 – Km-hok 305851

Aanwezig; Joke de Ridder, Anke de Bruin, Henk Lubberding, Lucas Breedveld, Johan Vos en Fred Reeder

Op het vrijwel verlaten bedrijventerrein met vele lege panden kwamen op zaterdagmorgen de leden van de plantenwerkgroep bij elkaar.



Hier was in ieder geval niet gespoten (Fred Reeder)

Dit meest zuid-oostelijke puntje van Zoetermeer, gelegen tegen de oude veenkade dat de gemeentegrens vormt en de spoorlijn naar Utrecht, was het doel van deze inventarisatieochtend. En dat viel wat tegen. Nadat we de gebruikelijke planten als Vroegeling, Kleine veldkers en Bosveldkers hadden gevonden begon het wel op te vallen dat de plantjes er erg armetierig en wat vervormd bijstonden. Dat hier met gif gespoten was werd door ons zeer waarschijnlijk geacht. Dus toen zijn we maar doorgelopen naar het fietspad parallel aan de spoorlijn. Hier stonden veel planten, zij het nog in rozet vorm. Leuk was daarbij om het Maarts viooltje te vinden naast soorten als Gewone smeewortel, Gewoon

speenkruid en Klein hoefblad.

De bermen aan weerszijden van de tot fietspad omgevormde veenkade leverde niet veel bijzonders op. Terug dan maar weer naar het bedrijventerreintje. Daar, langs de slootberm hadden de bewoners van de daar gevestigde bedrijven hier en daar blijkbaar wat extra's aan de bermen toegevoegd zoals een witbloeiende smeewortel. Deze soort is hoogstwaarschijnlijk *Symphytum ibericum*, ook wel *Symphytum grandiflorum* genoemd, een bodem bedekkende soort die afkomstig is uit Zuid-Europa en het noorden van Turkije en daar in vochtige weiden en langs bosranden groeit. Verder troffen we daar Bergcentauri (in knop), een kaasjeskruidsoort en akeleien.



*Symphytum ibericum* (Fred Reeder)



Tijdens deze zoektocht ontstond een aantal maal discussie over de Draad-/Grote ereprijs. Zie ook de foto bij het hieraan voorafgaande stukje "Alleen op pad". Uiteindelijk hebben we beide soorten aan de hand van levend materiaal allemaal goed bestudeerd en hopelijk is de twijfel hiermee opgelost.

Samengevat: Grote ereprijs is een éénjarige soort met diepgetande bladen met bladstelen van 3 – 8 mm. lang, Draadereprijs is een overblijvende soort die wortelt op de knopen en gekartelde bladen met bladstelen van 1 à 2 mm. lang draagt. De laatste soort vermeerdt zich in onze regio alleen maar vegetatief zodat er nooit vruchtdragende planten worden aangetroffen.

Een moedereend kwam even haar 11 kleintjes showen toen we weer verder wandelden. Opvallend was dat er hier langs de slootkant geen dotters staan. In een paar niet bespoten perkjes stonden nog Witte winterpostelein en Tuinwolfsmelk. Op de terugweg naar huis zijn we nog even langs de Oostweg gereden om het daar staande Deens lepelblad te bewonderen. Als laatste werd een soort bedevaarttocht gehouden naar de vindplaats van het Kandelaartje. Het plantje, dat vorig jaar op de rand van een garageterrein werd aangetroffen, was nu niet meer te vinden.



Lente bodes (Fred Reeder)

In september zullen we de tweede helft van dit gebied bezoeken. Dat is gelegen ten noorden van de A12 en de spoorlijn op de grens van het Prisma bedrijventerrein.

## **De slijkvlieg of elzenvlieg *Sialis lutaria***

**Arno van Berge Henegouwen**

Op 2 mei was de eerste libelleninventarisatieronde gepland. Het weer beloofde libellen, maar bezorgde ons een koude kermis. Geen libel gezien. We moesten het doen met een foplibel, een takje dat bedrieglijk veel op een net uitgeslopen libel leek. Onder de strenge leiding van dagvoorzitter



Klaar af en kijken maar (Fred Reeder)

Henk die met de klok in de hand telkens een klaar af gaf waarop wij onze ogen mochten openen om vijf minuten lang op een van de wateren naar libellen te speuren. Arno had een dag eerder ter aanmoediging een foto van de eerste vuurjuffer boven zijn tuinvijver rondgestuurd. Aan een verkeerd zoekbeeld bij de deelnemers heeft het daardoor niet gelegen. Er was weinig te beleven boven het water. Of het moest het cirkelende buizerdpaar en een enkele sperwer zijn die hoog in de lucht hun rondjes draaiden. De meeste planten waren nog ondergedoken. We zagen een paar blankvoorns zwemmen en de meest opvallende insecten

waren slijkvliegen die zich op de rietstengels opwarmden. Voor hen is de lente al wel begonnen. En dat kan ook, want zij eten niet meer. Dat hebben ze al voldoende gedaan in hun larventijd die een tot



twee jaar duurt. Voor deze volwassen dieren geldt nu nog slechts een ding: paren en eieren afzetten. Tijdens de paring zitten hun opgevouwen vleugels nogal in de weg. Vandaar dat de partners niet op elkaar kruipen, maar met de achterlijven verbonden ieder een kant opkijken. De eieren worden niet ver van het water, het liefst erboven, in groepen afgezet op planten. De uitkomende larve zoekt zo snel mogelijk het water op. Daarin lijken ze op de pantserjuffers die hun eieren in boomtakjes steken die boven water hangen. Met drie paar poten, zeven paar draadvormige kieuwen en een afgeplat lichaam lijkt de larve in de verste verte niet op het volwassen insect. Schuifelend over de bodem zoeken ze naar prooi die met krachtige kaken wordt gegrepen. Binnen een tot twee jaar doorlopen ze tien stadia die telkens begrensd worden door vervellingen. Daarna kruipen ze het land op om, ergens verborgen, te verpoppen. En dan, na drie weken ongeveer, komt tevoorschijn wat wij vanochtend zagen op de Typhabladen. Slijkvliegen vormen samen met o.a. schietmotten, vlooien, wantsen, tweevleugeligen, vlinders, kevers een groep, de Holometabola, die gekenmerkt wordt door een volledige gedaanteverwisseling. In Europa komen zes soorten slijkvliegen voor. In ons land drie, waarvan er twee zeldzaam zijn en niet in het westen van het land voorkomen. We kunnen er gerust vanuit gaan, dat de soort die



Slijkvlieg (Arno van Berge Henegouwen)



Slijkvlieg (Arno van Berge Henegouwen 2010)

wij hebben gezien de algemeen voorkomende slijkvlieg *Sialis lutaria* is. Er is nog een tweede genus, *Sisyra*, de sponsvlieg die lijkt op de slijkvlieg. Maar zij zijn veel kleiner en hebben behaarde vleugels. Uiterlijk lijken ze nogal op slijkvliegen, maar desondanks worden ze in de orde Neuroptera, netvleugeligen, geplaatst.

De naam van de orde Megaloptera betekent reuzenvleugeligen. En dat gaat voor onze kleine slijkvlieg niet op. Je moet naar de tropen om daar reuzenvormen van elzen- en slijkvliegen te zien met een vleugelspanwijdte tot 20 cm. Die behoren tot de grootste nog levende insecten.

Zie daar een prettige bijkomstigheid van het ontbreken van libellen vandaag.





## De actualiteit met een natuurhistorische bril bekeken

Johan Vos



Door mijn meer dan 30-jarige werkervaring als stadsecoloog in dienst van de gemeente Zoetermeer wordt mij regelmatig gevraagd naar het natuurhistorisch verleden van deze groene gemeente. Om die reden zal ik in elke Nieuwsbrief een natuuronderwerp belichten met mijn natuurhistorische bril op. (tekening Marianne Ketting)



### Stadsbomen

#### Het gemeentelijk bomenbestand

Zoetermeer staat bekend als een groene stad. Dit wordt mede veroorzaakt door de 40.000 officieel



Een boombeplanting van iepen in de berm van de Van Leeuwenhoeklaan in Driemanspolder (Johan Vos)

geregistreerde bomen die in de stad langs wegen, in groenstroken in wijken, buurten en in parken zijn geplant. Het gaat om een groot aantal rassen en variëteiten van veel verschillende boomsoorten die voorzien in een complex van essentiële menselijke behoeften. Er zijn echter nog veel meer bomen zoals bomen op privéterrein en alle bomen die opgroeiden in gemengde bosvakken in parken en recreatiegebieden.

Stadsbomen produceren zuurstof, dempen de stadshitte in de zomer, zorgen voor een aangename luchtvochtigheid, vangen fijn stof af en zorgen ervoor dat een deel van de biodiversiteit van het bos ook in de stad kan voorkomen. Bovendien versterken de grote boomstructuren in Zoetermeer het agrarisch verleden en daarmee de identiteit van de stad.

Samengevat: bomen in de stad creëren voor de soort mens een aangenaam woonbiotoop.

#### Van boeren dorp naar middelgrote stad

Vanaf halverwege de jaren '60 van de vorige eeuw heeft Zoetermeer een ongekend snelle groei doorgemaakt. Niet alleen de gebouwde maar ook de groene omgeving wilde men snel tot ontwikkeling laten komen. Veel bij de bouw al bestaande windsingels van elzen en populieren bleven staan en werden opgenomen in de groene structuren van de nieuwe wijken. Datzelfde geldt ook voor een aantal al aanwezige boomgaardjes. Verder werden, overal waar maar enigszins



Een boomgaard met een windsingel van elzen in De Leyens (Johan Vos)



plaats was veel snelgroeïende soorten (populieren en wilgen) geplant. Aan toekomstbestendige standplaatsen werd niet altijd even veel aandacht geschonken. Tegenwoordig is dat wel het geval en kiest de gemeente voor boomwaardige standplaatsen met zowel bovengronds als ondergronds voldoende ruimte voor bomen om tot volledige wasdom te komen. Ook de soortkeuze was, achteraf gezien niet altijd even gelukkig, enorme platanen in relatief smalle straten in Seghwaert bijvoorbeeld. Ook daar wordt tegenwoordig, bij de keuze van nieuwe boomsoorten, vaak met inbreng van bewoners, meer rekening gehouden.

### De Potentieel Natuurlijke Vegetatie



Een groep met Kaukasische vleugelnoten in het Binnenpark 2011 (Johan Vos)

De natuurlijke vegetatie die zich op de vochtige kalkrijke kleigrond in onze regio, zonder menselijke bemoeienis zou ontwikkelen is het essen-iepenbos. Dat betekent dat soorten uit dat plantenverbond gemiddeld goed groeien, gemakkelijk aanslaan en gunstig zijn voor de lokale biodiversiteit. Dat geldt zeker als de min of meer oorspronkelijke kleibodem (en vochtvoorziening) nog intact is. Dat is in een groot deel van de Zoetermeerse wijken het geval. Het was niet nodig om eerst een meter zand op de bestaande bodem aan te brengen zoals dat bij een veenbodem bijvoorbeeld wel gebruikelijk is. Maar een stedelijk landschap kent natuurlijk

ook reliëf en "zandhonger" ten behoeve van rioleringen, wegen, parkeerplaatsen, fietspaden e.d. Dat zorgt dat er ook warmere, drogere groeiomstandigheden ontstaan zijn waar warmte minnende boomsoorten, van zuidelijker oorsprong, kansen krijgen. Het gevolg daarvan is dat er in Zoetermeer, vooral op de meer kunstmatige groeiplaatsen ook nog al wat exoten te vinden zijn. Soms gebeurt het zelfs dat eerst een gewenste boomsoort wordt gekozen waarna de bodem vervolgens voor die soort optimaal geschikt wordt gemaakt, de wereld op zijn kop.

### Lusten en lasten van stadsbomen

Bomen leveren nogal eens emotionele reacties op bij stedelingen. Bij de een prevaleert de waardevermeerdering van de eigen woning, de verkoeling op hete zomerdagen en de vogelzang in het voorjaar. De ander daarentegen ergert zich aan schaduw in de tuin, overmatige bladval in de herfst, de door de boomwortels opgedrukte verharding en is allergisch voor pollen. Het zal duidelijk zijn dat er sinds het volwassen worden van de in de jaren '60 en '70 snelgroeïende soorten continue discussie is over de boomkeuze, de hoeveelheid bomen per oppervlakte-eenheid en het groene beeld dat voor een niet onbelangrijk deel de waarde van de stad bepaalt. Uiteraard is de gemeente daarvoor verantwoordelijk maar met



De vervanging van populieren door koningslinden aan de Meerzichtlaan (Johan Vos)



de bezwaren van bewoners moet uiteraard ook rekening worden gehouden. Een oplossing die voor iedereen acceptabel is bestaat echter niet. En zo kan het voorkomen dat er allerlei bewonersinitiatieven ontstaan voor en tegen het kappen van bomen in de stad. Aan een groene stad als Zoetermeer is er veel aan gelegen om het groene karakter te behouden. Veel mensen hebben hiervoor bewust gekozen en Zoetermeer om die reden als woonplaats uitverkoren.

### Bomen en hun functie ten behoeve van de stedelijke natuur



Een zaailing van een Hemelboom bij een lantaarnpaal aan de Vlamingstraat in het Dorp (Johan Vos)

Algemeen gaan we ervan uit dat de aanwezigheid van inheemse boomsoorten gunstig is voor de lokale biodiversiteit. Zo ontstaan specifieke relaties tussen bomen en de er van afhankelijke (dier)soorten. Van sommige specifieke relaties zijn we overigens niet altijd even gecharmeerd: denk aan de oprukkende eikenprocessierups en de jaarlijks ingesponnen kersbomen, door sommige mensen wel spookbomen genoemd, die het vervolg zijn van de Vogelkersspinselmot. Naast deze soort specifieke relaties bestaan er, met name in een stedelijke omgeving, ook veel aspecifieke relaties. Nestelende stadsvogels, een schaduw verdragende ondergroei van bosplanten, heel veel

bladetende en sapzuigende insectensoorten, korstmossen op boombast, vleermuizen die bomenlanen als geleiding gebruiken enz.

Om massale vraat te voorkomen streef je als bioloog altijd zoveel mogelijk naar risicospreiding door te kiezen voor een zo gevarieerd mogelijk bomenbestand. Dat geldt zowel op soortniveau als ook op genetisch niveau (niet uitsluitend bomen van een ideaal lijkende kloon kiezen). Verder geldt dat een natuurlijke inrichting (met bloemrijk hooiland en struweel) zorgt voor een evenwichtiger situatie met ruimte voor veel natuurlijke vijanden.

Tot slot, een stad met een goed ontwikkelde bomenstructuur verlaagt de weerstand voor veel stad bewonende diersoorten om zich van voedselgebied naar voedselgebied te kunnen verplaatsen en draagt zo bij aan “een stad vol leven”.



Jonge zomereiken in een natuurlijke setting in Oosterheem (Johan Vos)

En daar moet een KNNV-er toch gelukkig van worden?!



## Ten slotte



Sleedoorn in het Buytenpark (Fred Reeder)

De sleedoorns zijn al weer bijna uitgebloeid. De in deze nieuwsbrief genoemde Kievitsbloemen eveneens maar de bosaardbei nog lang niet en daar gaat het deze maand mei om.



Wilde kievlid (Johan Vos)

De plantenwerkgroep heeft een actie gestart

om via de plaatselijke bladen de inwoners van Zoetermeer op te roepen om uit te kijken naar de "Plant van de maand".



Bosaardbei (Joke de Ridder)

Op onze website kunt u hier meer informatie over vinden. Mocht u een exemplaar van de bosaardbei aantreffen aarzel dan niet en geef het aan ons door. In april was de gewone vogelmelk de plant van de maand. Deze zal dit jaar voor het overgrote deel nu



Gewone vogelmelk (HenkLubberding)

in bloei staan. Ziet u deze nog staan. Meldt het dan a.u.b.

## En dan op de valreep nog het volgende: Westerparkdag

Op 31 mei viert Zoetermeer de Westerparkdag. Op de landelijke Dag van het Park staat het Westerpark in het zonnetje. Binnen het thema van dit jaar: Te land, ter zee en in de lucht worden diverse activiteiten georganiseerd voor jong en oud.

De dag wordt op 13.00 uur geopend door wethouder Robin Paalvast en duurt tot 17.00 uur. Voor kinderen zijn er activiteiten zoals: lopen in een waterbal, varen in een radarbootje en broodjes bakken boven een vuur. Zowel voor kinderen als voor volwassenen worden er leuke workshops en natuurexcursies georganiseerd. Ook de schapen uit het park worden die middag geschoren. Kortom, er valt van alles te beleven. De Westerparkdag vindt plaats bij 't Westpunt, naast de natuurtuin. Kijk voor meer informatie op de website: [www.ivnzoetermeer.nl](http://www.ivnzoetermeer.nl).



**Samenstelling: Johan Vos en Fred Reeder**

**Lay-out : Fred Reeder**

**Volgende Nieuwsbrief**

De volgende nieuwsbrief zal eind juli 2015 verschijnen.

Kopij van de leden voor de nieuwsbrief **voor 15 juli** richten aan het e-mail adres van Fred Reeder.

Reacties op deze nieuwsbrief gaarne via e-mail richten aan de KNNV Zoetermeer.